

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē sundarakāṇḍē

॥ ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ *ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ* ॥
rāvaṇasya pañcasēnāpatīnāṃ vadhaḥ

hatān mantrisutān buddhvā
vānarēṇa mahātmanā |
rāvaṇaḥ saṃvṛtākāra -
ścakāra matimuttamām || 5.46.1 ||

sa virūpākṣayūpākṣau
durdharaṃ caiva rākṣasam |
praghasaṃ bhāsakarṇaṃ ca
pañca sēnāgranāyakān || 5.46.2 ||

sandidēśa daśagrīvō
vīrān nayaviśāradān |
hanūmadgrahaṇē'vyagrān
vāyuvēgasamān yudhi || 5.46.3 ||

yāta sēnāgragāḥ sarvē
mahābalaparigrahāḥ |
savājirathamātaṅgāḥ
sa kapiḥ śāsyatāmiti || 5.46.4 ||

yattaiśca khalu bhāvyaṃ syāt
 tamāsādya vanālayam |
 karma cāpi samādhēyaṃ
 dēśakālāvirōdhitam || 5.46.5 ||

na hyahaṃ taṃ kapiṃ manyē
 karmaṇā prati tarkayan |
 sarvathā tanmahad bhūtaṃ
 mahābalaparigraham || 5.46.6 ||

vānarō'yamiti jñātvā
 nahi śuddhyati mē manaḥ |
 naivāhaṃ taṃ kapiṃ manyē
 yathēyaṃ prastutā kathā || 5.46.7 ||

bhavēdindrēṇa vā sṛṣṭa -
 masmadarthaṃ tapōbalāt |
 sanāgayakṣagandharva -
 dēvāsoramaharṣayaḥ || 5.46.8 ||

yuṣmābhiḥ prahitaiḥ sarvai -
 rmayā saha vinirjitāḥ |
 tairavaśyaṃ vidhātavyaṃ
 vyalīkaṃ kiñcidēva naḥ || 5.46.9 ||

tadēva nātra sandēhaḥ
 prasahya parigrhyatām |
 yāta sēnāgragāḥ sarvē
 mahābalaparigrahāḥ || 5.46.10 ||

savājirathamātaṅgāḥ
 sa kapiḥ śāsyatāmiti |
 nāvamanyō bhavadbhiśca
 kapirdhīraparākramaḥ || 5.46.11 ||

dr̥ṣṭā hi harayaḥ pūrvē
 mayā vipulavikramāḥ |
 vālī ca saha sugrīvō
 jāmbavāṃśca mahābalaḥ || 5.46.12 ||

nīlaḥ sēnāpatiścaiva
 yē cānyē dvididādayaḥ |
 naiva tēṣāṃ gatirbhīmā
 na tējō na parākramaḥ || 5.46.13 ||

na matirna balōtsāhō
 na rūpaparikalpanam |
 mahatsattvamidaṃ jñēyaṃ
 kapirūpaṃ vyavasthitam || 5.46.14 ||

prayatnaṃ mahadāsthāya
 kriyatāmasya nigrahaḥ |
 kāmaṃ lōkāstrayaḥ sēndrāḥ
 sasurāsuramānavāḥ || 5.46.15 ||

bhavatāmagrataḥ sthātumaṃ
 na paryāptā raṇājirē |
 tathāpi tu nayajñēna
 jayamākāṅkṣatā raṇē || 5.46.16 ||

ātmā rakṣyaḥ prayatnēna
 yuddhasiddhirhi cañcalā |
 tē svāmivacanam sarvē
 pratigṛhya mahaujaṣaḥ || 5.46.17 ||

samutpēturmahāvēgā
 hutāśasamatējaṣaḥ |
 rathaiśca mattairnāgaiśca
 vājibhiśca mahājavaiḥ || 5.46.18 ||

śastraiśca vividhaistīkṣṇaiḥ
 sarvaiścōpahitā balaiḥ |
 tatastu dadṛśurvīrā
 dīpyamānaḥ mahākapim || 5.46.19 ||

raśmimantamivōdyantaḥ
 svatējōraśmimālinam |
 tōraṇasthaḥ mahāvēgaḥ
 mahāsattvaḥ mahābalam || 5.46.20 ||

mahāmatiḥ mahōtsāhaḥ
 mahākāyaḥ mahābhujam |
 taḥ samīkṣyaiva tē sarvē
 dikṣu sarvāsvavasthitāḥ || 5.46.21 ||

taistaiḥ praharaṇairbhīmai -
 rabhipētustatastataḥ |
 tasya pañcāyasāstīkṣṇāḥ
 sitāḥ pītamukhāḥ śarāḥ |

śirasyutpalapatrābhā

durdharēṇa nipātītāḥ || 5.46.22 ||

sa taiḥ pañcabhirāviddhaḥ

śaraiḥ śirasi vānaraḥ |

utpapāta nadan vyōmni

diśō daśa vinādayan || 5.46.23 ||

tatastu durdharō vīraḥ

sarathaḥ sajjakārmukaḥ |

kiran śaraśatairnaikai -

rabhipēdē mahābalaḥ || 5.46.24 ||

sa kapīrvārayāmāsa

taṃ vyōmni śaravarṣiṇam |

vṛṣṭimantaṃ payōdāntē

payōdamiva mārutaḥ || 5.46.25 ||

ardyamānastatastēna

durdharēṇānilātmajaḥ |

cakāra ninadaṃ bhūyō

vyavardhata ca vīryavān || 5.46.26 ||

sa dūraṃ sahasōtpatya

durdharasya rathē hariḥ |

nipapāta mahāvēgō

vidyudrāśirgirāviva || 5.46.27 ||

tataḥ sa mathitāṣṭāśvaṃ

rathaṃ bhagnākṣakūbaram |

vihāya nyapatad bhūmau
durdharastyaktajīvitaḥ || 5.46.28 ||

taṃ virūpākṣayūpākṣau
dṛṣṭvā nipatitaṃ bhuvi |
tau jātarōṣau durdharṣā -
vutpētaturarindamau || 5.46.29 ||

sa tābhyāṃ sahasōtplutya
viṣṭhitō vimalē'mbarē |
mudgarābhyāṃ mahābāhu -
rvakṣasyabhihataḥ kapiḥ || 5.46.30 ||

tayōrvēgavatōrvēgaṃ
nihatya sa mahābalaḥ |
nipapāta punarbhūmau
suparṇa iva vēgitaḥ || 5.46.31 ||

sa sālavr̥kṣamāsādyā
samutpāṭya ca vānaraḥ |
tāvubhau rākṣasau vīrau
jaghāna pavanātmajaḥ || 5.46.32 ||

tatastāṃstrīn hatāñjñātvā
vānarēṇa tarasvinā |
abhipēdē mahāvēgaḥ
prahasya praghasō balī || 5.46.33 ||

bhāsakarṇaśca saṅkruddhaḥ
śūlamādāya vīryavān |

ēkataḥ kapiśārdūlaṃ

yaśasvinamavasthitau || 5.46.34 ||

paṭṭiśēna śitāgrēṇa

praghasaḥ pratyapōthayat |

bhāsakarṇaśca śūlēna

rākṣasaḥ kapikuñjaram || 5.46.35 ||

sa tābhyāṃ vikṣatairgātraī -

rasṛgdigdhatanūruhaḥ |

abhavad vānaraḥ kruddhō

bālasūryasamaprabhaḥ || 5.46.36 ||

samutpāṭya girēḥ śṛṅgaṃ

samṛgavyālapādapam |

jaghāna hanumān vīrō

rākṣasau kapikuñjaraḥ |

giriśṛṅgasuniṣpiṣṭau

tilaśastau babhūvatuḥ || 5.46.37 ||

tatastēṣvavasannēṣu

sēnāpatiṣu pañcasu |

balaṃ tadavaśēṣaṃ tu

nāśayāmāsa vānaraḥ || 5.46.38 ||

aśvairaśvān gajairnāgān

yōdhairyōdhān rathai rathān |

sa kapirnāśayāmāsa

sahasrākṣa ivāsurān || 5.46.39 ||

hayairnāgaisturaṅgaiśca

bhagnākṣaiśca mahārathaiḥ |

hataiśca rākṣasairbhūmī

ruddhamārgā samantataḥ || 5.46.40 ||

tataḥ kapistān dhvajinīpatīn raṇē

nihatya vīrān sabalān savāhanān |

tathaiva vīraḥ pariḡṛhya tōraṇaṃ

kṛtakṣaṇaḥ kāla iva prajākṣayē || 5.46.41 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē

sundarakāṇḍē ṣaṭcatvāriṃśaḥ sargaḥ ||